

TORONTAI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	180 dinár
Félévre	90 dinár
Negyedévre	45 dinár
Egy hóra	15 dinár

Egyes szám ára 75 para.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Obiljeva (Zápolva) utca 1.

Szerkesztőség telefonszáma 281
Kiadóhivatal telefonszáma 281
MEGJELENIK MINDEN NAP, HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTÁN. NAPOK KIVÉTELEVEL

Veliki Beeskerek, 1922.

LI. évfolyam, 211. szám.

Péntek, szeptember 22.

Enyhül a demokrata pártban a feszültség.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, szept. 20.

Krsztely dr. miniszter, a demokrata-párt alelnöke tegnap kimerítő tanácskozást folytatott Davidovity Ljubával, Pribicevity és Timotiovity miniszterekkel. Habár a többórás konzultus a pártviszaly elsimítása tekintetében nem járt teljes sikerrel, mégis a hangulat megenyhült és semmiesetre sem fog az ügy a demokrata-pártban szakadást előidézni, hogy azt a politiai angurok megjósolták.

Davidovity Ljuba pártbívei kijelentették, hogyha a demokrata-párt többsége Pribicevity miniszter irányát követné is a szerb-horvát kérdésben, ok nem lépnek ki a pártból, de a Pribicevity miniszter által követett politika következményeiert a felelősséget elhárítják maguktól.

A radikális pártnak Beogradban tartózkodó nevesebb politikai faktorjai arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a közérdek is megkívánja, hogy a mostani politikai viszonyok mellett a demokrata-pártban ne álljon be szakadás, mert annak a koalícióra is végzetes kihatása lehetne.

Ami azokat a híreket illeti, hogy Protity Sztojan energikus akciót indít, hogy a Pasity-kormányt megbuktassa, beavatott körökben nem tartják valószínűnek. Azonban a radikális képviselők köreiben fennáll az a nézet, hogy a kormány rekonstrukcióra szorul. Olyan embereket a kormányba juttatni, akik megtalálják a kiutat a mai zaklatott és zavaros politikai helyzetből.

Mikor harcolt valaha Anglia?

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, szept. 20.

Az angol parlamenti baloldali pártok sajtója erősen támadja Lloyd George miniszterelnököt a keleti kérdésben utóbbi időben folytatott politikája miatt.

A Westminster Gazette azt írja, hogy az angol nép nem fog azért harcolni, hogy Lloyd George-ot kicserélje a császárral.

A Daily Herald vezércikkben azt mondja, hogy a munkásosztály a Keleten nem hajlandó egyetlen embert, egyetlen fillért, egyetlen hajót sem áldozni.

Az SHS állam és a keleti kérdés

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, szept. 20.

A minisztertanács tegnap este ülést tartott, amelynek napirendjén főleg a külpolitikai helyzet megvitatása szerepelt. Az ülésen a miniszterek felolvasták a kis és nagyentente fővárosaiból érkezett diplomáciai jelentéseket és megállapították, hogy a követségek a mozgalmas és zavaros külpolitikai állapotokról aránylag igen kevés anyaggal szolgálnak a kormánynak.

Ezután felolvasásra került Ninesity dr. külügyminiszter jelentése Párisban és Londonban a nagyentente képviselőivel folytatott tárgyalások eredményéről. A minisztertanács elhatározta, hogy a kül-

ügyminisztertől részletesebb jelentést kér. Különösen a keleti kérdés helyesebb mérlegelhetése céljából van szüksége a kormánynak a bővebb információra.

A minisztertanács üléséről kiszivárgott hírek szerint Ninesity Párisban biztos ígéretet kapott oly irányban, hogy Franciaország a keleti kérdés rendezésénél szem előtt fogja tartani Jugoszlávia érdekeit is, vagyis arra lesz gondja, hogy Törökország és Bulgária Thráciában ne kapjanak közös határt. A SHS kormánya különben is részt fog venni azon a konferencián, amelyen a keleti kérdés rendezése fölött történnik majd a döntés.

Orosz-francia szerződés készül?

Wien, szept. 20.

Párisi táviratok szerint az orosz szovjet védelmi és dacsövetséget ajánlott föl Franciaországnak Németország ellen. Legközelebb Oroszország formális francia-orosz szerződést akar kötni, amelynek körülbelül ugyanazok lennének a pontozatai, mint a régi cári szerződésnek, amely területi statuskvót biztosított Franciaországnak.

Páris, szept. 20.

A Temps jelentése szerint Oroszország elérkezettnek látja a pillanatot, hogy Franciaországgal vállaltva járuljon hozzá az európai béke megszilárdításához. Oroszország kész megadni a biztosítékokat minden esetleges német támadás ellen, amelyeket Anglia és Amerika nem volt hajlandó megadni.

Talán néhány hét múlva . . .

Genf, szept. 20.

A Népszövetség tegnapi ülésén Robert Cecil azt javasolta a bizottságnak, hogy a Népszövetség még a mostani ülészakában vegye tárgyalás alá a jóvátételi kérdést és az azokkal kapcsolatos szövetségközi adósságok szabályozásának ügyét. Indokolásul azt hozta föl, hogy sok országnak komoly gondokat okoz a

külsőben álló gazdasági katasztrófa, amelynek következményei egész Európára beláthatatlanok. Talán néhány hét múlva az Ausztriához hasonló helyzet áll elő Németországban is. Azért ez az örökös nyugtalansági érzés az egész világon.

TÖZSDE

Szeptember 20.

Beograd. Valuta: Dollár 69.

Devizák: London 300—, Páris 520—, Zürich 1275—, Miláno 288, Berlin 465, Bukarest 44—, Prága 223, Wien 0/095, Budapest 280.

Zürich. (Zárlat.) Berlin 03650, Hollandia 20740, Newyork 53550, London 2370, Páris 4080, Miláno 2250, Prága 1680, Budapest 022, Zagreb 175,

Varsó 007, Wien 000750, bélyegzett 000875.

Budapesti. (Zárlat.) Napoleon 9400, Dinár 3080, Amsterdam 970, Bukarest 1525, London 11125, Berlin 190, Miláno 105, Páris 190, Prága 77, Genf 470, Wien 300, Zagreb 770, Newyork 2500, Varsó 38.

Wien. (Zárlat.) Devizák: Prága 231250, Zagreb 241, Budapest 2950, Varsó 1025, Miláno 3100, London 330600, Newyork 7477, Páris 15685, Zürich 13950, Berlin 52, Amsterdam 29950.

Kommunista zavargás Prágában.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Prága, szept. 20.

Tegnap nagy kommunista népgyűlés volt, amely után a menet a Mihálykapu tőjékán ostrom alá vette az üzlethelyiségeket. A kirakatokat betörték és kifosztották. Rendőrt nem lehetett sehol látni.

Dicsérik a németeket.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, szept. 20.

Az United Telegraph értesülése szerint a belga kormány legközelebbi ülésén a német kormány legújabb ajánlatait tárgyalja. Beavatott körökben úgy tudják, meglepődve vette tudomásul, hogy Németországnak feltűnő rövid idő alatt sikerült a garancia kérdésben gyors és gyakorlati megoldást ajánlani. A belga lapok elismeréssel és bizakodva írnak a német törekvésekről.

A Vajdaság az ország kincsesbányája.

Beograd, szept. 20.

Beszédes számadatokat közöl arról a „Stuzbene Novine” folyó évi 202. száma, melynek összehasonlító táblázataiból kitűnik, hogy a Vajdaság, — mely sem területre, sem lélekszámra nézve nem a legnagyobb része az országnak — az államkincstár mérhetetlen kincses forrása.

Igy például a bélégvédelem tekintetében az év első hét hónapjában az előirányzott összeggel szemben majdnem 52 millió dinárral több jövedelmet értek el a Vajdaságban s tekintetben az együttesen kimutatott Szerbia és Crna Gora után a második helyen vezet. Viszont a fogyasztási adók utáni jövedelemről múlt év ugyanazon időszakában elért a jövedelemmel szemben a Vajdaságban 31 millió dinár több jövedelmet értek el és tekintetben az országban első helyen áll.

Amikor jogos büszkeséggel mutatunk rá ezekre a beszédes számokra, felvetjük a kérdést, vajon a Vajdaság kívánásait és aspirációit az államigazgatás és jogszolgáltatás terén milyen irányban visznozzák-e?

Törvény előtt a hitves-gyilkos asszony.

Beckerek, szept. 21.

Megirtuk, hogy július 23-ikán Mali Torákon Nikolin Mária negyven éves asszony urát, Nikolin Vikentiét veszekedés közben egy kalapáccsal agyonütötte. Ma került a törvényszék elé a gyilkos asszony ügye, Bunics Ivó bíró tanácsában.

Az asszony azzal védekezett, hogy urát jogos önvédelemből ölte meg. Az ura veszekedő természetű lévén, állandóan perpatvar volt a házuk tája. A gyilkosság napján is az ura részegen jött haza, őt a női becsületében támadta meg saját gyermekei előtt és utána dobta a kalapáccsot, amellyel ő aztán a gyilkosságot elkövette. Ő félt, hogy az ura, mikor bejött utána a konyhába és lehajolt az élesre fent kaszájáért, amelyet veszekedés közben szintén utána dobott volt az asszonynak, neki fog menni és megöli — azért jóformán gondolkodás nélkül ösztönszerűen lesújtott a kalapáccsal az urára.

A vád- és védbeszéd elmondása után a bíróság tanácskozássra vonult vissza és az asszonyt az enyhítő körülmények tekintetbe vételével egy évi börtönrre ítélte el. Az ügyész súlyosbításért, a vádlott és védője pedig enyhítésért fellebbeztek.

Az akt, a hastanc és egyéb erotikumok.

Beckerek, szept. 21.

Az akt, az a művészet legmagasabb feladata. A hastanc egyike a legkifejezőbb táncoknak — ha nem is éppen tulságosan szemérmes valami. A szegénység nem kellemes dolog, sőt... Ezek az egyszerű bővített mondatok úgy kerülnek egymás mellé, ahogy utazó ember látja egymás után a dolgokat. Tehát az ember jön a keskenyvágyányval. A Miletityeva (Temesvári) utca elején a vánháznál van Beckerek egyik cigánysora. Az élelmes ifjú cigánycsemeték valami furesa rituális szokásnak hódolva, úgy szórakoztatják a városba jövő közönséget, hogy nyakig meztelb — tehát szép barna vagy szürke patinával bevont aktjukkal csábos hastancokat járnak a nyílt színen — akarom mondani nyílt utca során. Nem mondom, hogy nem néznék meg egy hastancot, ha valami szép fiatal nő lejtené! — Bár akkor se tulságosan izlések — de, hogy piszkos suhancok rontsák el a Kelet búbajos háremjeiről, hárijairól és egyéb ilyen dolgairól alkotott ábrándjaimat, azt nem bírom ki. Attól eltekintve, hogy arra gyermekek, fiatal hölgyek is járnak, akiket ezek a csáb-táncok még annyira se érdekelnek.

A hatóság talán figyelmeztetné ezeket az ifjú táncművészeket, hogy ezen a téren ők úgy sem vehetik föl a versenyt Mademoiselle Via Villány Adoréval, aki a meztelen táncsal lényegesen nagyobb sikereket és bevételeket ér el mint ők! — Maradjanak talán az egyszerű, patriarchalis rókatáncnál, amelyet állt mir ein egy harisnyakötővel felöltözött is el lehet lejteni.

Kemal pasa követeli Konstantinápoly átadását.

— A „Toronto” tudósítójának távirata. —

London, szept. 20.

A „Daily Telegraph” konstantinápolyi angol forrásból eredő híre szerint közli, hogy Kemal pasa a szövetségeseihez ultimátumot intézett, amelyben követeli Konstantinápolyt hat napon belül való átadását. A tárgyalások megindultak. A megegyezésre csekély a kilátás, mert Kemal pasa követeléseiben hajthatatlannak mutatkozik.

Róma, szept. 20.

Az olasz külpolitika arra engedett következtetni, hogy Olaszország a keleti kérdés miatt Angliával szakítani fog. Ugylátszik azonban, Olaszország ezt a súlyos lépést nem tette meg anélkül, hogy előzőleg érintkezésbe nem lépett volna Párisal.

Berlin, szept. 20.

Konstantinápolyból érkezett jelentések szerint a szövetséges fő-

biztosok első dragományai az angolai kormány konstantinápolyi képviselőinek jegyzékét nyújtottak át, amelyben kijelentik, hogy Anglia, Franciaország és Olaszország, anélkül, hogy a jövő békeszerződés határozatainak elébe akarnának vágni, szükségesnek tartják a szövetségesek által Konstantinápolyt és a tengerszorosok területén megszállott szakasz semlegességét fenntartani.

London, szept. 20.

A londoni kormánykörökben általános konsternációt keltett a francia kormány jelentése, hogy csapatjait Csanakból és a Dardanellák partjairól visszavonta. A francia csapatok visszavonása a helyzetet súlyosan megnehezítette. A „Daily Express” szerint a világháború befejezése óta Európa politikáját ily komoly esemény nem fenyegette.

Wien, szept. 20.

Az United Telegraf konstantinápolyi levelezője arról értesült, hogy Kemal pasa hadseregének zöme, amely a fáradalmak ellenére kitűnő állapotban van, a Dardanellák és a Boszporus ellen vonul. Kemal hetvenezer embert küld ütközetbe és főcélja, hogy Konstantinápolyban és Thráciában felkelések törjenek ki. Konstantinápolyban több reguláris csapatbeli tisztet láttak máris polgári ruhában, ami nyilvánvalóvá teszi, hogy Kemal az aknamunkát megkezdte.

Ausztria nem fogyaszthat többet mint amennyit termel.

— A „Toronto” tudósítójának távirata. —

Genf, szept. 20.

Az osztrák kérdés tanulmányozására kiküldött bizottság Balfour elnöklése alatt ülést tartott, amelyen elfogadta az albizottság javaslatait. Az albizottság javaslatai garantálják Ausztria függetlenségét és sértetlenségét. Ezzel szemben azonban Ausztria nem köthet semmiféle olyan szerződést, amely a hitelt nyújtó államokkal szemben fennálló kötelezettségeivel ellentétben áll. A javaslatok szerint Ausztria huszmillió aranykorona kölcsönt kap, amelyért mindenik esat-

lakozó állam bizonyos százaléknyi garanciát vállal. Ausztria pénzügyi reformjára vonatkozólag új program készítené, amelynek elfogadására a parlament is kötelezi magát. Az új pénzügyi program keresztyülvitelének ellenőrzését a népszövetség által kirendelt bizottság végzi. Az albizottság azzal fejezi be jelentését, hogy Ausztriának nem szabad továbbra is többet fogyasztani, mint amennyit termel. Hogy fogja azonban ezt csinálni — azt Ausztria négy év óta maga is szeretné tudni.

HIREK

Kitüntetés. Öfelsége a király, a belügyminiszter javaslatára Alekszjevity Mita a B. B. B. osztály főnökét a Fehér Sas-rend V. oszt. keresztjével, a B. B. B. osztály felügyelőit: Vlaskalin Milorád dr.-t és Kovacevity Zsarko dr.-t a Szent Száva-rend IV. o. keresztjével tüntette ki.

Polgármesterváltozás Bela Crkván. A Nova Zora hiradása szerint Slijepcevity jelenlegi belacrkvai polgármester megváltik állását és a belügyminisztériumban titkári állást foglal el. A legjobb forrásból sikerült megtudnunk, hogy Stefanovity Szlavko helybeli kereskedő van kizemelve a polgármesterei állásra, ami a közóhajnak megfelelne. Bár nem hivatásos jogász, hanem kereskedő, általános műveltségénél

fogva azonban autodidakta uton a szükséges jogi ismereteket elsajátította és mindenesetre jobban töltené be állását, mint az idegenből ideszakadt közvetlen elődje, ki az itteni viszonyokat nem ismerve, igen gyakran rosszul informáltatta magát, ami nagyban akadályozta sikeres működését.

Kommunista összeesküvés Budapest. A rendőrség egy kommunista összeesküvést lelemezett le, amely Kommün cím alatt hetilapot is adott ki. Eddig hetven letartóztatás történt. A társaság huszmillió koronát fordított eddig propaganda célokra.

Ha Nagyromániában üzleti ügyei vannak, hirdessen az „Arad és Vidék”-ben. Kiadóhivatal Arad.

Külföldi kifizetéseket, átutalásokat, csekk- és valutavételeket gyorsan és olcsón közvetít a Nagybecskerekéi Népbank R.T. — Telefon 62

A Pálffy-bankház bukásának fi-nálja. A Pálffy-bankház bukásával kapcsolatosan jelentik: ma kihirdették Pálffy Sándor és társai előtt a letartóztatási végzést. Mikor Pálffy ügyfelei megtudták a letartóztatást, behatoltak Pálffy lakására és annak összes ingóságait körülbelül egy millió értékű holmival elvittek.

Kri-kri

volt a neve a multban. Ma úgy hisz-ják, hogy béka. Azt a kis acéllemezből készült lármázó szárszámot, amely ma ott kattog-pattog amerre csak jársz és megfordulsz. A gyerekek, a suhanc, a nagylány, sőt még komoly férfi kezében is ott látom ezt a kis kinzószárszámot, amely az ideges embert képes az életből kiűldözni. Érdekes azért ez a kis játékszer lélektani szempontból. Mi mindent lehet ebből a vacakból pléhdarabból tanulni. Az emberi ségnek például úgy látszik mindig kell valami láрма. A nagy gyerekeknek gépfegyver, ágyu, paráment és más ilyen lármás holm. Hát természetesen a kis gyerekek is ki akarják venni részüket a jövő akarom mondani lármából. Aztán még nem érdekes, hogy most, mikor annyi mindenféle okos dolgot kellene kitalálni és megcsinálni, valaki neki áll és kitalál egy ilyen pléhvacakot.

Hát nem érdekes, szokatlan és praktikus az, hogy kicsik és nagyok egyszerre nagyszerű mulatsághoz jutottak. Valaki nekiállt egy okos ember és kitalált egy ilyen lármás, kis pléhdarabot, amely a fetejébe még fene drága is. És az emberek, akik megnézik a pénzét, mikor például könyvre, kulturális célra vagy jótékonyra kell köadni, itt minden gondolkodás nélkül kidobják a két dinárt — semmiért. Valahogy benne van ebben a kis pléhdarabban az egész lelke a mai világnak, világrendnek. Régen az ideáldnak virágot vittél, ma — ha kedves akarsz lenni, viszed neki: egy — bekát. Ez ugyan szépnek nem szép, elmének nem elmének, finomnak nem finom. De van egy tulajdonsága, ami elfogadhatóvá teszi. Új. És fölűnt: Divatos. — Hogy azonkívül e vacak ember idegrángást kap, a — mellékes!

A postatarifa emelése. Beograd tudósítónk jelenti: A posta- és táv-irdaügyi minisztérium elhatározta: hogy a postailleteket szeptember huszonötödiktől száz százalékkal felemeli.

A Bánát idej termésé. A földművelésügyi miniszter ma tette közzé az ankébizottság jelentését, amely a Bánát idej terméseredményére vonatkozik. A jelentés szerint a Bánátban az idej évben huszonötözezer vagon buza, kétezernegyszáz vagon árpa, kétezernegyszáz vagon zab, kétezernegyeven vagon rozs és ötven-ezer vagon kukorica termelt.

Vásárok a környéken. A Novibeseji országos vásár szeptember 30-ikán és október 1-én lesz.

Tizezer dinár jutalom. A beograd angol jugoszláv petróleum-társaság tizezer dinár jutalmat ad annak, aki Bogolyev Rafality nyomára vezet, vagy tartózkodási helyét feltárja. Bogolyev huszonhat éves, likai születésű, magas sziká alak. Azért körözik, mert néhány nap előtt kétszázötven dinárt sikasztott el a társaság pénztárából.

A köpenieki kapitány női kiadásban. Nyitrai tudósítónk jelentette: Mintegy két hónappal ezelőtt Nyitra-ra érkezett egy Anna Hauptova nevű fiatal leány. Utja a megyei közkórházba vezetett, ahol mint orvosnövendék mutatkozott be és megírta a kórház igazgatóját, engedje meg, hogy szüneti gyakorlatát ott végezze. Erre engedélyt kapott és működni kezdett. Csakhamar beleélt magát hivatalába, segédkezett az operációknál, meglátogatta a betegeket stb. Elmondta, hogy egy morvasvitavai (Morvaország) gyáros leánya. Megnyerő modorával számos barátot szerzett, amíg egyszerre csak végeszakadt orvosi hivatásának. Egy szép napon, bucsu nélkül kellemesebb tájakra költözött és akkor kiderült, hogy sohasem volt orvosnövendék, hanem csalód. Apjáról is megtudták, hogy nem gyáros, hanem csizmadia. A jeles orvosnövendék számos emléktárgyat vitt magával Nyitráról, így egy tanárú 1500 koronára értékű kölesnadott ruháját, egy vendéglős ezer korona értékű kabátját. Ezenkívül egyéb dolgokat is. A legtöbb kárvalott azonban hallgat, nehogy még nevesse is rajta. A rendőrség elrendelte az orvosnövendék körözését.

Atulások és csekk kiírások a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár, valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a Nagybecskerek Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Korona-szálló épület. Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 52.

Katonai szolgálat alóli felmentések ügyében forduljanak a Banatska Trgovačka Agenciájához, Alexandrova (Fő) utca 27. sz. alá.

A wieni mintavásár kudarcra. A prágai mintavásár gyenge eredménye után nyilvánvaló volt, hogy az idei wieni őszi Messe is kudarcra fog végződni. A wieni Messe kudarcának oka az, hogy Ausztria nem termel, hanem csak közvetíti annak az eladását, amit a külföldön vásárol. A wieni vásár különösen azt a célt szolgálta, hogy az utódállamok kisebb kereskedői, akik nem mehetnek Lipcsébe, Wienben vásárolhassanak. Eddig a wieni Messe meg is felelt ennek a feladatának, most azonban annyira rosszabbodott Ausztriának gazdasági helyzete, hogy a wieni Messe nem felelhet meg többé hivatásának. A wieniek különben sincsenek abban a helyzetben, hogy nagyobb rendeléseket elfogadjanak. A wieni vásáron a kereslet meglehetősen nagy volt, de a kínálat inkább luxuscikkekre szorított és a kiállítók nagyrészt svájci frankot követelnek az árukért, ami szintén megnehezítette a vásári forgalmat. A most véget ért szedősztrájk is nagyban hátráltatta a Messe sikerét, mert a vezetőség nem tudott kellő propagandát kifejteni.

Wirtschaftlicher Kompass. A Bánáti Kereskedelmi és Iparkamara kiadásában német nyelven megjelenő kereskedelmi és ipari törvénytár második füzet a napokban jelenik meg a következő tartalommal: Auszug aus dem Gesetze über das Budgetzwölftel. — Valutaversicherung in Dinaren. — Abänderung und Ergänzung im Ausfuhrzolltarif. — Beschluss des Finanzministers über Dinarzahlungen zugunsten ausländischer Firmen. —

Anglia veresége a keleti kérdésben.

— 'A „Torontoi” tudósítójának távirata. —

Páris, szept. 20.

A sajtó megállapítja, hogy a keleti kérdésben Anglia diplomáciája vereséget szenvedett, mert az összes felkért államok a leghatározottabban visszautasították a támogatást. Nemcsak Olaszország és Franciaország tett így, hanem az SHS állam is azt hangoztatta, hogy semmi oka sincs Törökország ellen fellépni. Thracía, Drinápoly sorsa az SHS államnak közömbös. Jugoszlávia mozgolódása csak Bulgária ellen irányult. A jugoszláv-bolgár ellentéteket azonban sikerült már athidalni és kölcsönös közeledés észlelhető. Románia viszont csak olyan akcióban venne részt, amely közvetlen haszonnal járna.

Curson lord párisi látogatását a

sajtó hiábavalónak tartja. Anglia veresége annál súlyosabb, mert Ujzeland, Ausztrália és Egyiptom kivételével a Koran-gyarmatok megadták a csapatszállításra vonatkozó felhívás teljesítését. Anglia vagy egyedül vivja meg a harcot, vagy hátrál és a konferenciára bizza a döntést. Valószínű, hogy az utóbira kerül a sor, mert a londoni kormányt egymásután felkeresik kiadottságok, amelyek arra kéri, hogy semmi esetre se kezdjen háborút.

A francia kormány álláspontja az, hogy amennyiben Anglia külön akcióra szánja el magát, úgy Franciaország azt a jóvátételi kérdés vagy más európai probléma elintézésénél precedensnek tekinti.

Ursprungszeugnisse. — Aufhebung der Getreideeinfuhrzölle. — Erhöhung des Ausfuhrzölles auf Fett. — Erhöhung der Konsumsteuern. — Valutaversicherung bei Kleinenexport. — A kamara törvénytára a hivatalos lapban való megjelenésük után hiteles német fordításban azonnal hozza a kereskedő- és ipari körököt érdeklő összes törvényeket és rendeleteket. A törvénytár október 1-én megjelenik a munkásbiztosításról szóló törvényt és annak végrehajtási utasítását tartalmazza, terjedelme 6 és fél iv, ára 32-50 dinár. A most megjelenő második füzet terjedelme 16 oldal, ára 5 dinár. Alandó előfizetők az egyes füzeteket portómentesen kapják. — Megrendelhető: **Wirtschaftlicher Kompass címen. Veliki Beeskerek. Postafiók 42.**

Csillárokat, orvosi műszereket és minden egyebet nikkelez és galvanizál Krausz, Veliki Beeskerek. Telefon 329.

Halottfeltámasztás és magnetikus erő.

Minden kornak, évtizednek megvan a maga jelszava, mely aztán az illető kor szülötteinek Noé bárkájától kezdve az Antikrisztusig és az embriológiától kezdve a csillagok mozgásáig mindent megmagyaráz. Ez volt a 18-ik században az „ész”, melynek végső kifolyása Hegel spekulációja; ez volt a múlt század derekán a materializmus a maga monasztikus Haekkel-féle fejlődésánál az utolsó évtizedekben; ez sokakra nézve a jelen korban a magnetizmus és spiritizmus. Csak az az érdekes minden esetben, hogy ugyanaz az emberiség, mely először Hegel bámulatosan merész, de annál tarthatatlanabb gondolatépületét az egéki magasztalta, pár év múlva undorodva minden szellemi spekulációtól a dőre materializmus karjaiba vetette magát, amit előbb magasztosnak hirdetett, most nevétségnek talált, csalódva a gondolat erejében, csak azt vélte igaznak, amit szemével látott és kezével megfogott. És ugyanaz az emberiség, mely még 30-40 év előtt esküdt, hogy Atomon és Moleku-

lán kívül más nem létezik, most a spiritizma szeánszokban esküszik a szellemekre és kacagja a materializmus otromba dőreségét. A divat nemcsak a női ruházatban, hanem a szellemi ruházkozásban is uralkodik. De valamint a ruházkozásban nem egy esetben szertelenségekbe megy át a divat, úgy szellemi téren is a jelszavak és frázisok divatja.

A magnetizmus ma mindenre jó. Azért bátran állítja valaki, hogy Krisztus halottfeltámasztásai is „bámulatos magnetikus ereje által” létesültek. Amily egyszerűen hangzik a szó, oly bámulatosan esodálatos a felületesség, mely e kijelentésből mint valami asztráltest felénk sugárzik. Hogy e kijelentés felületességét és azért teljes tudománytalanságát szemlélhessük, csak a magnetikus erő, a halál, az élet és a feltámasztás fogalmait kell szemünk elé állítanunk; rögtön be fogjuk látni, hogy fizikai, lélektani, metafizikai és erkölcsi képtelenséget rejt magába. A magnetikus erő, akármilyen bámulatos legyen is, nem más, mint fizikai, materialis erő, mint a természet egyéb erői és azért önmagában semmiféle pszichikai elemet nem tartalmaz. A lélek pedig, mely a testet élte és a halálban tőle elvál, önálló szellemi lény, amint ezt a spiritiztáknak is magasabb fejlettségű irányja nyíltan elismeri, sőt büszkén hirdeti a dőre materializmussal szemben. Egyébként minden elfogulatlan gondolkodóra nézve biztos tény. Már pedig fizikai erők szellemre hatni csak akkor képesek, ha az testhez van kötve, mint az az emberben megvan földi életében. Ha egyszer a lélek az anyag, a test kötelékéből kiszabadult, semmiféle magnetikus vagy más erő be nem fogja többé. A halottfeltámasztás tehát pusztán pszichikai ráhatás vagy szellemi erő által jöhetne létre, de soha anyagi, magnetikus erők által. Aki azonban bármilyen erőt, melyet megérteni vagy megmagyarázni nem tud, magnetizmusnak nevez el, az ezzel épp azt mutatja, hogy nem érti meg, hogy mi a magnetizmus, különben e szót oly dologra nem alkalmazná, melyet ember fia soha magnetizmusnak nem nevezett. Aki pedig tudja, hogy mi a magnetizmus, az tudományos alapon halottfeltámasztást azzal nem magyaráz-

hat. Ez az első ütköző pont. De van egyéb is.

Eltételezve attól, hogy azt a esodálatos egyesület, mely a lelket a testtel ez életben egybeköti, melynek következtében a lélek nemcsak halni megy a testbe, hanem azzal egy egységes valamit, az embert képezi, eltekintve attól, mondom, hogy ezt az egyesület magnetikus erők soha létre nem hozták eddig a világon — egy kísérlet sem igazolja és így pusztán állítás bizonyítás nélkül — teljesen lehetetlen a halottak feltámasztása pusztán magnetikus erő által metafizikai okokból is. Az embernek erkölcsi rendeltetése is van és Isten az élet és halál ura, aki dönt afölött, hogy az ember próbaideje meddig tartson, földi zárándoklása mikor érjen véget. Ha a halottfeltámasztás magnetikus erők hatása volna, minden kellő magnetikus erővel felruházott ember halottakat feltámaszthatna és ő szabná ki, hogy meddig éljen, mikor haljon meg. Ellenkezik ez a felfogás az emberi lélek szuverén önállóságával és méginkább Isten szuverén jogával, hatalmával, élet és halál, próbaidő és annak befejezése fölött dönteni. Akármilyen fakir vagy bábajos volna így az én sorsom intézője az élet és halál és örök rendeltetésem kérdésében. Ez nevétségessé tenné a világrendet. Vagy talán azt állítjuk, hogy ily erővel csak oly emberek lehetnek felruházva, mint Krisztus? Akkor azt kérdelem: kitől vették azt az erőt? A természet adta? Miért? A kérdés tisztázatlan marad; mert ha a véletlenre bizzuk az ily emberek születését, ismét csak az a dőre felfogás jutna érvényre, hogy a véletlen dönt a világ legfontosabb kérdésében, ami metafizikai abszurdum. Ha pedig Isten adta egyes embereknek ezt a rendkívüli hatalmat, akkor már nem természetes erő az, hanem természetfölötti vagyis érvényben marad a keresztény fogalom a „esodáról”, nincs szükségünk arra, hogy a modern spiritizmus kioktasson bennünket hitünkben.

Végre erkölcsen is lehetetlen a halottfeltámasztás magnetikus magyarázata; mert a halál után — ez az egész emberiség közmegegyőző vélekedése — tudománytalan alkakkal szemben — a lélek jutalmát vagy büntetését veszi földi életének. És ezt a szankciót semminemű földi erő nincs felhatalmazva megadhatni; ezzel az egész erkölcsi rend romba dőlne. Még a teozofisták is ily értelemben nyilatkoznak a „Karma”-ra nézve. Annál kevésbé fogadhatja el a keresztény erkölcsen. Halottfeltámasztás csakis isteni hatalommal történhetik.

Egyébként legjobb cáfolat maga a tapasztalat. Egyetlenegy halottfeltámasztás sem történt magnetikus erőkkel az egész világtörténelemben. Vagy ki tudna csak egy történetileg biztosított esetet felmutatni, ahol magnetikus erők által igazán halott életre kelt? Ha tehát, semmiféle ilyenemű kísérlet fel nem mutatható, akkor tudománytalan dolog állítani, hogy a magnetikus dolog állítani, hogy a magnetizmus megmagyarázója a halottfeltámasztásoknak. Egyébként Krisztus, akinek jelleme és szentsége minden hazugság és csalás fölött áll, maga hirdeti, hogy „az Atya cselekszi benne a esodákat” vagyis isteni erővel működik. Semmiféle bábajos kísérletezésnek nála nyoma

sines. Ezt csak az állíthatja, akinek a történelmi Krisztusról fogalma nincs, hanem saját fantáziájának szülöttjét állítja saját és mások szeméi elé. Egyébként a négy nap óta sirban fekvő és oszlásnak indult Lázárt, kezén-lábán megkötözve, ugyan mily magnetikus erő lebegette elő a sir mélyéből? Egy orvos egyszer azt mondta: „Mutassanak nekem embert, kit érlemeszedésből hirtelen kigyógyítottak és hiszik a csodában!” Ennél nagyobb csodák is történtek. De nagyobb joggal mondhatjuk mi: Hívjon elő egy spirítiszta a temetőből egy négy nap óta eltemetett hullát teljes élet-erőben és hisszük, hogy a magnetizmus képes halottakat feltámasztani. De ezek mesébe, nem tudományos tárgyalásba illő dolgok.

Tény az, hogy ahol történetileg igazolt halottfeltámasztások történtek (sz. Pál, Xavéri sz. Ferenc stb.), azok mind kivétel nélkül a keresztény és pedig a katolikus keresztény egyházon belül történtek és pedig kifejezetten az ő tanainak hitelesítésére. Isten önmagának ellent nem mondhat, és ha tanbizonyosságot tesz egy tan mellett, akkor az a tan igaz. Tehát ne várjunk új hitet, új vallást, új Messiást. Egy az igazság és ugyanaz volt és lesz mindig; csak szerinte kell élni, az életbe kell átültetni és akkor a kereszténység ma is modern és világreformáló, nem kell nekünk akkor kommunizmus, de még keresztényellenes szocializmus sem.

Csávossy Elemér.

Az udvarias törökök.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Páris, szept. 20.

A párisi „Temps” értesülése szerint az angórai kormány legközelebbi időben jegyzéket küld a görög kormányhoz és a szövetségesekhez, amelyben azt kéri, hogy a görög csapatok mielőbb vonuljanak ki Thrácia területéről, mert máskülönben a török kormány kényszerrendszabályokat fog alkalmazni, a görög csapatok eltávolítása céljából.

A bánati football bajnokság.

Te jámbor olvasó, most bizonyára azt hiszed, hogy a nemsokára meginduló bánati bajnoki kampányról lesz szó, ti játszani szerető derék footballisták örültek már előre is a lelket, testet nemesítő bajnoki játékoknak, a vig vidéki kirándulásoknak s mindama kedves reménykedésnek, latogatásnak, örömmek és aggodalomnak, no meg sok-sok kedélyes órának, mely velejárója a bajnoki küzdelemeknek. S te fizető publikum? Talán te örülsz a legjobban, aki súlyos obuluszaidért végre jó sportot, nemes, férfias vetélkedést remélsz a sok üres és céltalan ide-oda való labdataszírgálás után.

Há korán örültek mindnyájan, mert itt éppen arról lesz szó, hogy miért is nincs itt a Bánátban komoly football, miért nem örülhetünk mi így ősz elején az előtűnk álló szezon sokat ígéro sporteseményeinek.

A hozzánk befutó lapokból is, de

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Veliki Becakerek.

A bulgáriai kommunista- és parasztlázadás.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, szept. 20.

Tegnap óta ellenőrizhetlen hírek keringtek a bulgáriai kommunista- és parasztlázadásról. Megállapítást nyert, hogy a hírek túlzottak. Sem gyújtogatás, sem tömeges mészárlások nem voltak. A zavargásnak azonban mégis halottja is volt. Ugyanis a kormány és az ellenzéki pártok táboraí utcai harcra keveredtek és ez alkalommal életét veszítette Marsarov volt miniszter fia.

A bolgár parasztek és kommunisták lázadásáról a következő részleteket közlik a beogradi lapok:

A parasztek és kommunisták Timovóban népgyűlést rendeztek, a

melyen több mint harmincezer ember vett részt. A népgyűlés határozatot hozott, amelynek alapján azt követeli a kormánytól, hogy az összes minisztereket, akik a háború kitörésekor szolgálatot teljesítettek, fogassa el, mert ők okozták az európai háborút. A miniszterek feletti népszavazással történik az ítélkezés. A büntetés husz évi börtön, esetleg halál.

Eddig meg nem erősített hírek szerint a szófiaí minisztertanács tegnap rendkívüli ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy elfogadja a timovoi népgyűlés rezolúcióját.

meg más uton is tudjuk, látjuk, hogy nemesak a nagy bel- és külföldi footballcentrumokban, hanem a legutolsó szervezett Bugacon is megkezdődött a jól-rosszul összetakolt őszi bajnokság. Megkezdettük a Bácskában is, Novisadtól Subotícáig mindenütt. Az utolsó bácskai falu footballszerető közönsége is hozzájutott már vasárnap délutáni sporteseményéhez, csak városunk s vele az egész bánati terület nélküli a rendszeres, szabályozott, céltudatos footballt.

S ez így sehogyse jó. A vajdaság, de különösen a Bánát sportját már nagyobb távolságban is ismerik a sport különböző ágazataí révén, speciálisan városunkat pedig olyanok tudják, mely hivatott lenne arra, hogy ha nem is nagyobb területnek, de legalább is a Bánátban a sportját minden vonalon irányítsa, szervezze, dirigálja. Egyes sportágakban, így az atletikában ennek a hivatásának városunk mintaszerűen megfelelt. S mit látunk a footballban? Semmit, vagy legalább is semmi olyat, mellyel még csak az utolsó falvaeskanak is dícserekedhetnének. A pár évvel ezelőtti megindult nagy lendület összezsugorodott, teljesen összeomlott s ma már ott tartunk, hogy városunkban a football valami lenézett, groteszk, komolytalan, magát sportnak esufoló, mindenáron rugdálni akarás csak, de nem a közönséget gyönyörködtető, a testépítés magasztos célját szolgáló nemes ügy.

Szomorú jelenség ez, mely többé-kevésbé általánosítható. Mindenütt vannak bajok és panaszok, de legalább mégis játszanak. Itt Beeskereken azonban éppenséggel semmi

sem történik. Hát nem gondolják azok, akik a bánati footballügyeket hivatalból intézik, hogy hét egyesületet dologtalanságra kárhoztatni — bizonyos fokig lelkiismereti kérdés. Tökéletesen igaza van minden szövetségbelinek, ha nagy elfoglaltságára s más, a sportügyek ambíciós, szeretetteljes, megértő vezetését gátló körülményre hivatkozik, — mert hiszen a sportügyekkel való foglalkozás nem életeel és nem kenyerpálya, — tehát igaza van és joga is van hozzá, de akkor álljon félre az utból, adja át a helyét másnak, vagy adja át az egész zsupa megbízását más városnak, nem fognak a cserével felsülni. Mert pályahiányra s a sportügyek vezetése körüli apró-cseprő kellemetlenségre való állandó hivatkozás még nem elegendő ok arra, hogy egy megkezdett munkát be ne fejezzünk. Sok-sok sportember van a városban is, kik a sport iránti lelkesedésből szívesen eltérnek kisebb-nagyobb kellemetlenséget — nem is szólva a vidékről.

Pályahiányról beszélünk állandóan s igazán jogosan. De ha aludni fogunk, lassan minden jogunkat elvesztjük arra, hogy kérjünk, esetleg követeljünk. A szervezett mérkőzések lebonyolítása körüli súlyos akadályok állandó felpanaszolásával dokumentálhatjuk talán igazunkat, de viszont nevetséges ugy-e cigarettadobozt kérni olyasvalakinek a nevenapjára, aki biztos benne, hogy sohasem fog dohányozni.

A kiadóhivatal telefonja — 21.

A szerkesztőség telefonja 281.

1000 K-át fizetnek annak,

ki bármilyen gyárba vagy gőzmalomba azonnali belépésre — mint volt főgépész, jó bizonyítványokkal — jobb gépészi állásba juttat. 1640

Cím a „Torontál” kiadóhivatalában.

Egy kőmives, egy nap-szamos és egy tanonc

felvétetnek a 1636

Villamos-telepen.

Jutányosan eladó:

használt duplaablakok és folyosóablakok, vetőgép, szecskázó, szártépőgép és egy elegáns batár. Érdeklődők forduljanak: 1658 dr. Fodorhoz, a Lukács-féle szeszgyárban.

Eladó egy ház korcsmával.

1630

A kórházzal szemben.

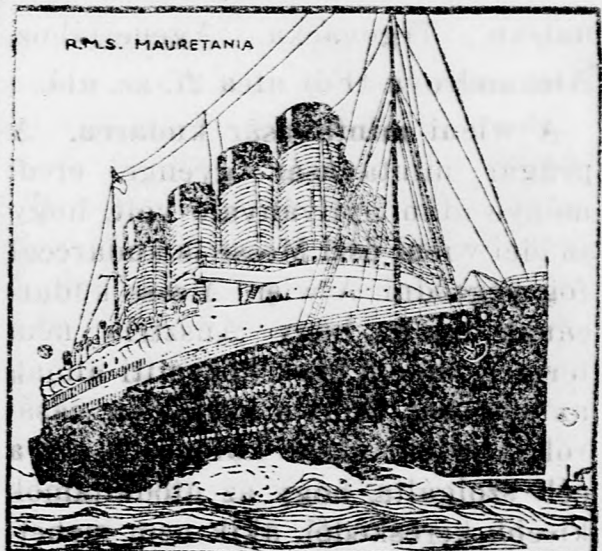
6-os

1627

benzinmotor

azonnal eladó. Üzemben megtekinthető.

Gebhari Márton, Saján (Bánát).

Cunard Line

Jugoszláviai vezérképvislet: **JUGOSLAVENSKA BANKAD D.**

Személy- és teherszállító szolgálat Cherbourgban és Hamburgon át a világ leggyorsabb hajóin. Tengeri út 5 1/2 nap.

Bővebb felvilágosítást nyújt: **Cunard Line, Zagreb, Cesta B. 33.** Sürgőncím: Cunard Zagreb.

Naponta

1605

friss moslák kapható

Előveliki Becakerek szeszgyár és finomítórt, V. Becakerek (azelőtt Lukács és Tsa)

2 jókarban levő

19 soros vetőgép eladó. 1632

Teglagyar Begej Sv. Djuradj.

Kiadja Pleitz Fer. Pál.

MEGÉRKEZTEK A LEGJABB BÉCSI MODEL KALAPOK

Dus választék kalap- és ruhadiszkokban! 1587

KARTYENÉ TOLVAY LAURA NŐIKALAP DIVATTERMÉBEN.

Kalapátalakítás, festés, vasalást vállalkoz

Vendég ló-átvétel!

Tisztelettel értesitem úgy a helybeli, mint a vidéki n. é. közönséget, hogy a Pupinova (Árpád) utcában 15. sz. alatt levő „Fehér Galamb”-hoz címzett vendég ló, kávéház és éttermet átvettem, hol állandóan jó ételekkel és kitünő italokkal fogok t vendégeimnek szolgálni. Keresse fel éttermemet és igazán olcsó átlapárain mellett meggyőződhetik arról, hogy polgári konyhám igényeinek megfelelően. Postos és szolid kiszolgálásról a t. közönséget megköszönöm. **Nikolics Vladimir (Cicsó)** s. Fehér Galamb vendég ló tulajdonosa előre is biztosítva, szíves pártfogást kér.